

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

14.05.2021

Vår ref:

2021/1693

Deres dato:

24.02.2021

Deres ref:

Rambøll
Postboks 1077
9503 Alta

andreas.westgaard@ramboll.no

Saksbehandler, innvalgstelefon

Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen, 78 95 03 14

Omgjøring av vedtak – Dispensasjon til etablering av avløpsrenseanlegg i Varangerbotn naturreservat

Vedtak

Med hjemmel i § 35 første avsnitt bokstav a) i forvaltningsloven av 10. februar 1967 omgjør Statsforvalteren i Troms og Finnmark sitt vedtak av den 16. januar 2019 (vår ref.: 2019/533-1).

Endringene innebærer at Nesseby kommune får dispensasjon til å benytte ny metode for legging av utslippsledning i sjø samt at tidspunktene for gjennomføring av tiltakene endres.

Statsforvalteren gir med dette Nesseby kommune dispensasjon til å etablere avløpsrenseanlegg i Varangerbotn naturreservat. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i § 48 i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19. juni 2009 nr. 100.

Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår:

1. Det kan etableres én utslippsledning til sjø (Meskefjorden) og to nødoverløp til henholdsvis kanal/grøft i nord og elv (Vesterelv) i sør i henhold til skisser fra Rambøll datert 14.02.2021 (vedlegg 1 – 3).
2. Nedspyling av utslippsledning i grunnen kan gjennomføres i tiden fra og med 1. august til og med 15. september 2021. Det skal legges vekt på å gjennomføre tiltaket så raskt som mulig, slik at forstyrrelsen på dyrelivet blir kortest mulig.
3. Nødoverløp til henholdsvis kanal/grøft i nord og elv (Vesterelv) i sør kan etableres i tiden fra og med 1. oktober 2021 til og med 15. april 2022.

4. I nord skal nødoverløpet utformes ved å grave en grøft (dybde ca. 1 – 1,5 meter, bredde ca. 2 meter og lengde ca. 2 – 5 meter) fra vernegrensen for Varangerbotn naturreservat og frem til eksisterende kanal i reservatet. Nødoverløpet i sør skal føres ut i Vesterelv slik at eventuell urensset kloakk raskt blander seg med elv-/sjøvann og ledes ut i Meskefjorden.
5. Fra vernegrensen i overgangen sjø/land og frem til 2 meters dybde (ved lavvann) skal utslippsledning til sjø legges ca. 1 meter ned i grunnen. Fra dette punktet, som ikke er synlig ved lavvann, og videre utover til selve utslippspunktet, skal ledningen legges fritt på sjøbunnen med betonglodd for å hindre oppdrift. Utslippspunktet skal plasseres på ca. 15 meters dyp, ca. 1 meter over bunnen og ca. 2 km fra land.
6. Graving av grøft/kanal for etablering nødoverløp må gjennomføres når bakken er frosset for å unngå kjøreskader. Dette arbeidet gjennomføres ved å grave opp masser som legges til sides og jamnes utover.
7. Det tillates begrenset hogst langs nødoverløpet for etablering av grøft/kanal. Alt hogstavfall må fjernes fra reservatet.
8. Eksisterende infrastruktur (kummer, ledninger m.v.) som ligger i naturreservatet og er synlig, og som ikke skal benyttes lenger, skal graves opp og transporteres ut av reservatet. Fordypninger/groper etter dette arbeidet må dekkes til, fortrinnsvis med masser fra stedet. Eksisterende utslippsledning til sjø som ligger i naturreservatet og som er synlig, skal også fjernes. Tiltakene må gjøres på frossen mark for å unngå kjøreskader.
9. Det skal benyttes kjøretøyer, maskiner, utstyr m.v. som gir minst mulig belastning på naturreservatet ved gjennomføring av tiltakene.
10. Driftsstans i mer enn 24 timer ved nødoverløpene i nord og sør og/eller hendelser som medfører utslipp av kloakk i naturreservatet, skal umiddelbart meldes til Statsforvalteren.
11. Før vilkår 6 og 7 kan iverksettes, herunder oppgraving av masser og hogst, må det gjennomføres befarings med Statsforvalteren. Det må også gjennomføres befarings med Statsforvalteren før stedlige masser eventuelt kan tas i bruk, jf. vilkår 8.

Bakgrunn

Det vises til søknad datert 24. februar 2021 fra Rambøll ved Andreas Foss Westergaard vedrørende endring av Statsforvalterens vedtak av den 16. januar 2021 (vår ref.: 2019/533-1).

Nesseby kommune vedtok 10. november 2020 detaljregulering for Vesterelvnes avløpssone med formål å regulere areal til realisering av avløpsrenseanlegg i Varangerbotn. På grunn av kvikkleirefunn ved planområdet etter offentlig ettersyn, ble spillvann-/vannledning mellom nordre pumpestasjon og renseanlegg flyttet fra strandsonen, dvs. innenfor grensene for naturreservatet, til veigrunn (Tangnesveien) ved Nesseby rådhus.

Nytt avløpsrenseanlegg på Vesterelvnes for hele Varangerbotn er nå under etablering. Kommunen ønsker å starte prøvedrift på renseanlegget i september 2021 med mål om at anlegget skal være i full drift innen utgangen av 2021. Det er derfor nødvendig å forlenge fristen for gjennomføring av tiltakene.

I tillegg ønsker prosjekterende (Rambøll) og tiltakshaver (Nesseby kommune) å etablere utslippsledning til sjø etter en annen metode enn det som lå til grunn for søknaden fra Rambøll den 8. desember 2017 og dispensasjonsvedtaket av den 16. januar 2019.

Det søkes om tillatelse til å spyle ned avløpsledningen i leira istedenfor ordinær nedgraving med gravemaskin. For å kunne benytte den nye metoden, må nedspylingen av utslippsledningen gjennomføres før kulde og frost setter inn om høsten. Dette betyr at arbeidet må gjennomføres i tiden fra 1. august 2021 og ca. 3 uker frem i tid. Siden det er vanskelig å fastslå nøyaktig hvor lang tid dette arbeidet vil ta, søkes det om å spyle ned ledningen i tiden fra og med 1. august til og med 15. september 2021.

Rambøll opplyser at det på nåværende tidspunkt i prosessen ikke har vært foretatt inngrep i Varangerbotn NR som har vært knyttet til det nye avløpsrenseanlegget.

Statsforvalterens vurdering

Søknaden er behandlet etter forskrift om Varangerbotn naturreservat (NR) av 20. desember 1991 nr. 940 og naturmangfoldloven (nml.) av 19. juni 2009 nr. 100.

Endringene i forhold til tidligere søknad, er at spillvann-/vannledning fra renseanlegget og videre nordover, ikke lenger vil berøre naturreservatet, at leggingen av utslippsledning (kloakk) til sjø vil foregå etter en annen metode (spylevannsmetoden) og at tidspunktene for gjennomføring av tiltakene må endres.

Siden det ikke finnes spesifiserte dispensasjonshjemler for det omsøkte tiltaket, må søknaden behandles etter nml. § 48. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at Statsforvalteren kan dispensere for omsøkte tiltak. Det at vilkårene er oppfylt, gir ikke krav på dispensasjon. I avveiningen av om dispensasjon skal gis, må det foretas en skjønsmessig vurdering. Det skal også vurderes om en eventuell dispensasjon kan gi presedensvirkninger.

Det fremgår av nml. § 8 at kunnskapsgrunnlaget skal være oppfylt før myndighetene fatter vedtak i saken. Kunnskapen om det aktuelle området er god, blant annet gjennom befaringer til området, Naturbase, møter med Rambøll og Nesseby kommune m.v. Statsforvalteren mener det foreligger god kunnskap om verneverdiene knyttet til Varangerbotn NR og anser kravet til kunnskapsgrunnlaget etter nml. § 8 for oppfylt. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

Rambøll søker om å endre metode- og tidspunkt for nedlegging av utslippsledning til sjø. I stedet for å grave ned utslippsledningen i leira, skal den spyles ned i grunnen i tidsrommet fra og med 1. august til og med 15. september 2021. Når det gjelder tiltak som ennå ikke er gjennomført, søkes det om at fristen for å gjennomføre disse tiltakene forlenges med 1 (ett) år. Dette betyr at det søkes om å gjennomføre resterende tiltak i tiden fra og med 1. oktober 2021 til og med 15. april 2022.

Den 16. januar 2019 (vår ref.: 2019/533-1) fikk Rambøll dispensasjon til å etablere avløpsrenseanlegg i Varangerbotn naturreservat NR. Det ble knyttet flere vilkår til tiltaket. I følge saksfremlegget knyttet til vedtaket av den 16. januar 2019 vil det gå en utslippsledning i plast fra avløpsrenseanlegget til sjø. Denne graves ned fra avløpsrenseanlegget og frem til 2 meters dybde (ved lavvann). Fra dette punktet, som ikke er synlig ved lavvann, og videre utover til utslippspunktet (der avløpsvannet går ut i sjøen), vil ledningen ligge fritt på sjøbunnen med betonglodd for å hindre oppdrift. Utslippspunktet plasseres på ca. 15 meters dyp, ca. 1 meter over bunnen, ca. 2050 meter fra land og ca. 1350 meter fra grensen for naturreservatet. Dette medfører at ledningen vil berøre naturreservatet i sjø/fjæresone over en strekning på ca. 690 meter.

Nedspyling av utslippsledning foregår ved at ledningen først dras ut på leira ved hjelp av en båt. Ledningen er utformet slik at den ligger på leira (bunnen) også ved flo sjø da arbeidet skal foregå. Deretter tas i bruk båt, vannpumpe, dykkere og spyleledning. Båten som følger dykkerne er utstyrt med vannpumpe som gir tilstrekkelig høyt trykk i vannledningen til at leira kan spyles bort i dybde på ca. 1 meter. Dersom leira er forholdsvis hard, kan bredden på renna bli forholdsvis smal. Ved mye sandforekomster vil bredden bli betydelig større siden sand lettere vil renne tilbake i spylerenne/ kanalen.

Det må derfor tas høyde for at spylerenne, dersom grunnen består av mye sand, kan bli opptil 1 meter bred. Utslippsledningen legges kontinuerlig ned i spylerenne og blir liggende synlig frem til den er dekket av sand, grus og leire gjennom naturlige prosesser. Avhenging av konsistensen av bunn-sedimenter, kan tiden det tar for å legge 100 meter utslippsledning variere forholdsvis mye. I noen tilfeller kan det legges rundt 500 meter pr. dag, mens en under andre forhold ikke er i stand til å legge mer enn 50 – 100 meter pr. dag.

Varangerbotn NR omfatter et areal på ca. 1,2 km² (1200 dekar), hvorav ca. 0,2 km² (200 dekar) er landareal. For å synliggjøre størrelsen på reservatet, kan en si at det er ca. 1,6 km langt og ca. 650 meter bredt. Ved fjære sjø er store deler av reservatet i sjøen, som stort sett består av sand og leire, tørrlagt. Fjære- og gruntvannsområdene har høy biologisk produksjon, og mange arter av våtmarksfugler benytter de marine våtmarkene som rasteplasser, særlig under vår- og høsttrekket.

Siden den omsøkte metoden for nedspyling av utslippsledning i sjø vil foregå over noen uker, og det vil benyttes båt, dykkere og spyleslange til arbeidet, må en regne med at vannfugler i nærheten vil forstyrres av virksomheten. I og med at arealet av reservatet er forholdsvis stort, at aktiviteten skal foregå i rett linje fra land og ut mot Meskefjorden, vil forstyrrelsene avgrenses til en rett sone fra land og ut i fjorden og på den måten få mindre innvirkning på fuglelivet i området.

At aktiviteten i tillegg skal foregå ved flo sjø, dvs. i tiden da våtmarksfugl ikke beiter på grunnene, vil etter Statsforvalterens vurdering føre til at de negative konsekvensene for våtmarksfugl blir mindre omfattende, jf. nml. §§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning og 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Høsttrekket begynner i juli for noen arter, mens for andre arter starter det noe senere. Dette betyr etter alt å dømme at det vil være en del fugl i området rundt 1. august 2021 da leggingen av utslippsledningen til sjø skal foregå. Siden trekketidspunktene for de ulike artene varierer ganske mye, fuglene har forskjellige beitestrategier m.v., vil belastningen på den enkelte art kunne variere en del.

Legging av utslippsledning ved spylemetoden kan påvirke dyrelivet i leir- og sandmassene. Siden det må være et visst vanntrykk (sjøvatn) for å få bort massene, vil Statsforvalteren anta at spylemetoden vil kunne påvirke dyrelivet i massene i større grad enn ved bruk av gravemaskin. På den annen side veier en gravemaskin mange tonn, og vekten av maskinen i tillegg til selve gravearbeidet, vil også kunne påvirke bunnfaunaen.

Uavhengig av om det benyttes spyling eller gravemaskin for å legge ned utslippsledningen, går vi ut fra at bunndyrfaunaen vil påvirkes. Siden ledningen skal legges ned i en forholdsvis smal renne i leira/sanda, og arealet av verneområdet i sjø er ca. 1200 daa, legger Statsforvalteren til grunn at det berørte området forholdsvis raskt vil rekoloniseres og komme tilbake til opprinnelig tilstand, jf. nml. §§ 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning og 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Statsforvalteren viser til dispensasjon til etablering av avløpsrenseanlegg i Varangerbotn NR av den 16. januar 2019, og vil gå inn for at Nesseby kommune får ny dispensasjon der endringene knyttes til ny metode for legging av utslippsledning i sjø og at tidspunkt for gjennomføring av tiltakene forlenges. I tillegg vil spillvann-/vannledning flyttes utenfor reservatet, noe som helt klart vil føre til mindre samlet belastning, jf. nml. § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning.

Det bør også nevnes at dagens situasjon medfører at det slippes ut urensset kloakk i naturreservatet, og at et nytt anlegg vil bidra til at forurensningen av reservatet opphører. Dette vil etter Statsforvalterens vurdering helt klart være positivt for ivaretagelsen av verneverdiene.

Nml. § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver kan få relevans dersom vilkår knyttet til tiltaket ikke følges og/eller at det nye avløpsrenseanlegget ikke fungerer etter planen og slipper ut forurensning til reservatet, jf. nml. §§ 67 om endring og omgjøring av tillatelser og 69 om retting og avbøtende tiltak.

På bakgrunn av at leggingen av ledningen i sjøen anses som et engangstilfelle, at tiltaket berører og virker inn på et avgrenset område av reservatet, at det foregår over et forholdsvis kort tidsrom og at det berørte området raskt vil kunne rekoloniseres og komme tilbake til opprinnelig tilstand, vil tiltaket etter Statsforvalterens vurdering ikke være i konflikt med verneformålet eller kunne påvirke verneverdiene nevneverdig, jf. nml. § 48 første avsnitt.

Statsforvalteren kan ikke se at etableringen av et nytt og oppgradert renseanlegg skal kunne danne presedens for lignende saker i fremtiden. Dette henger blant annet sammen med at det allerede var etablert et avløpsrenseanlegg i reservatet, og at det nye anlegget etter planen vil hindre urensset kloakk å renne rett ut i reservatet, jf. pkt. V nr. 5 i verneforskriften.

For mer informasjon om bakgrunn og vurdering av øvrige forhold i saken, vises det til sak 2019/533-1.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av en part eller annen med rettslig klageinteresse med en frist på 3 uker fra vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Med hilsen

Heidi-Marie Gabler (e.f.)
seksjonsleder

Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi:

Nesseby kommune
Finnmarkseiendommen
Statens naturoppsyn Vadsø

postmottak@nesseby.kommune.no
post@fefo.no
arne.petter.sarre@miljodir.no

Vedlegg:

1. Skisse fra Rambøll datert 14.02.2021 (utslippsledning til sjø og nødoverløp i nord og sør).
2. Skisse fra Rambøll datert 14.02.2021 (viser plan og profil for sjøledning).
3. Skisse fra Rambøll datert 14.02.2021 (viser prinsipp for utslippsledning til sjø).